

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«Медіація в соціальній сфері»
2020 – 2021 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна педагогіка».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: другий (магістерський).

Викладач	Попова Анастасія Сергіївна, к.пед.н., ст. викладач кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	https://dspace.bdpu.org/handle/123456789/1134 https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=19
Контактний телефон	050 335 99 68
Е-mail викладача	kovaleva.anastasia.45@gmail.com
Графік консультацій	вівторок: 12.00-14.00; четвер: 12.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	4/120	20	18	82	екзамен
заочна		6	2	112	

Семестр: III семестр (денна форма), III семестр (заочна).

Мова навчання: українська.

Ключові слова: медіація, медіатор, конфлікт, сторони конфлікту, процедура медіації, сімейна медіація, служба шкільного порозуміння.

Мета курсу: є формування у здобувачів вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота базових знань про медіацію, інших альтернативних способах вирішення спорів, управління конфліктом, процедуру медіації, набуття практичних навичок участі в процедурі медіації в якості медіатора, сторін (представників сторін), а також використання медіативного підходу для запобігання виникнення і врегулювання конфліктів у соціальній сфері.

Предмет курсу: є особливості застосування медіації у соціальній сфері.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК-6 Навички міжособистісної взаємодії

ФК-5 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

та демонструвати такі результати навчання:

ПР-6 Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.

ПР-14 Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

Зміст курсу:

Тема 1. Прикладна конфліктологія

Конфлікт: види та особливості. Структура конфлікту та стадії його перебігу. Підходи до вирішення конфлікту. Трансформація конфлікту. Альтернативні способи вирішення конфліктів

Тема 2. Загальні положення про медіацію (посередництво)

Відновні практики: соціально-педагогічний потенціал. Історія розвитку інституту медіації. Медіація як соціально-значущий інститут. Види медіації. Випадки застосування медіації.

Тема 3. Медіація в Україні та зарубіжних країнах

Медіація у Сполучених Штатах Америки. Медіація у Великобританії. Медіація в Німеччині. Медіація в Австрії. Медіація в Італії. Медіація у Франції. Поява технології в Україні (1993-1994 р.). Період опробування. Перші прецеденти. Розповсюдження громадськими організаціями. Отримання державної підтримки. Спроби законодавчого закріплення. Сучасна ситуація.

Тема 4. Етичні та законодавчі засади здійснення медіації у соціальній сфері.

Медіатор: роль, вимоги, функції. Етичний кодекс медіатора: принципи, права, обов'язки. Міжнародні документи, що регламентують процедуру медіації. Законопроект «Про медіацію» та правовий статус медіатора. Державний стандарт надання соціальної послуги посередництва (медіація).

Тема 5. Медіація як процедура.

Етапи медіації. Фази роботи медіатора на основних етапах роботи по вирішенню конфліктної ситуації. Вступне слово та сценарій роботи медіатора. Техніки медіації. Види діяльності та тактик медіатора у процесі вирішення конфліктної ситуації. Практичний інструментарій: техніки та психологічні прийоми.

Тема 6. Медіація та медитативний підхід у соціальній роботі з сім'єю.

Поняття сімейної медіації та випадки її застосування. Основні цілі, задачі та умови запровадження технології медіації у роботі з сім'єю та дітьми. Дизайн процедури медіації у роботі з сім'єю та дітьми.

Тема 7. Медіація та медитативний підхід у сфері освіти.

Особливість конфліктів у сучасному освітньому середовищі. Види конфліктів у сучасній сфері освіти. Традиційні та інноваційні засоби вирішення конфліктів у сучасній сфері освіти. Особливості конфліктної комунікації. Сценарій розвитку конфліктної ситуації в школі. Фактори, що сприяють розвитку конфліктної ситуації у процесі міжособистісної комунікації. Когнітивні, емоційні та поведінкові особливості особистості в конфліктній взаємодії. Мобінг як форма прояву конфлікту серед дітей та підлітків. Управління конфліктами у дитячому колективі. Способи вирішення конфліктів і зниження емоційно-психологічної напруги у дітей. Медіація як засіб вирішення конфліктів в учнівському середовищі. Шкільна медіація та її цілі.

Тема 8. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації.

Актуальність створення служби порозуміння у системі освіти. Поняття «служба порозуміння у закладах освіти». Організація роботи служби порозуміння у закладах освіти. Діяльність служби порозуміння в закладі освіти. Координація служби порозуміння. Функції супервізії діяльності служб порозуміння у закладах освіти. Моніторинг діяльності служби порозуміння закладу освіти. Етапи моніторингу та оцінки діяльності служб порозуміння закладів освіти.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда (вступна, бесіда-повторення); наочні (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); практичні: (вправи, моделювання життєвих ситуацій, інтерв'ю, проєктування); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Навчальний курс складається з лекційних, семінарських занять, самостійної та індивідуально-дослідної роботи.

Заохочується висловлювання власної точки зору, творчий підхід до виконання передбачених програмою курсу завдань. Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності.

Лекційні заняття передбачають ведення письмового (електронного) конспекту. Наявність конспекту є однією з вимог допуску до складання іспиту.

Підготовка до семінарських занять передбачає усне опрацювання теоретичних питань за темою, спираючись на перелік рекомендованої літератури та самостійний пошук джерел для отримання необхідної інформації, з подальшим їх обговоренням у форматі дискусій, мозкових штурмів тощо. Відпрацювання пропущених семінарських занять є обов'язковим, здійснюється у форматі очного або дистанційного (на платформі Zoom) спілкування викладача зі здобувачем (не пізніше, ніж через тиждень з моменту проведення заняття та згідно графіку консультацій).

Підготовка завдань самостійної та індивідуально-дослідної роботи здійснюється у письмовому або електронному (розміщення файлів на платформі Moodle) вигляді та передбачає усне обговорення питань протягом семінарського заняття з теми або під час індивідуальної/групової консультації. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання. Повторно здати роботу на перевірку необхідно не пізніше, ніж через тиждень після проведення заняття з відповідної теми (письмово/в електронному вигляді на платформі Moodle).

В умовах дистанційного навчання лекційні, семінарські заняття проводитимуться в онлайн-режимі у визначений розкладом час. Самостійні та індивідуально-дослідні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводитимуться згідно визначеного вище графіку.

Допуск до заліку передбачений за умов: набрання 25 балів за роботу протягом семестру, наявності конспекту усіх лекцій та роздрукованої папки з роботами (самостійних та індивідуальних занять). Залік може проходити за двома формами (на вибір здобувачів ВО): письмовий залік та захист відповідей; тестування. За результатами продуктивної роботи протягом семестру та погодження з оцінкою – здобувачу може бути виставлена підсумкова оцінка, що дорівнює сумі балів набраних протягом семестру.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (комп'ютер, проектор); програмне (Microsoft Office: Power Point, Word, Moodle, репозитарій); наочність (презентації у форматі Power Point).

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	Екзамен	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3		Тема 4				
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1.	4.2.	50	100	
25		25		25		25				
Тема 5		Тема 6		Тема 7		Тема 8.				
5.1	5.2	6.1	6.2	7.1	7.2	8.1.	8.2.			
25		25		25		25				

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль¹)

№	Вид робіт за темами	Бали рейтингу (денна форма)	Бали рейтингу (заочна форма)
1	Тема 1.		
1.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)	0 - 5	0 - 5
1.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	-
1.3.	Виконання самостійної роботи до теми 1: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними;	0 – 10	0 – 10
1.4.	Виконання ІНДЗ до теми 1:	0 – 10	0 – 10

¹ Детальний розподіл балів та критерії оцінювання до кожного виду робіт представлені у «Системі оцінювання» та розміщені на електронній платформі підтримки навчання Moodle БДПУ

Максимум за тему 1		25 балів	
Тема 2.			
2.1.	Виконання самостійної роботи до теми 2: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними;	0 – 10	0 – 10
2.2.	Виконання ІНДЗ до теми 2: • Написання есе	0 – 15	0 – 15
Максимум за тему 2		25 балів	
Тема 3.			
3.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)	0 - 5	0 - 5
3.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	-
3.3.	Виконання самостійної роботи до теми 3: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними;	0 – 10	0 – 10
3.4.	Виконання ІНДЗ до теми 3: • Презентація	0 – 10	0 – 10
Максимум за тему 3		25 балів	
Тема 4			
4.1.	Відповідь на семінарському занятті 4.1. (2 години)	0 - 5	-
4.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	-
4.3.	Виконання самостійної роботи до теми 4: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 10	0 – 10
4.4.	Виконання ІНДЗ до теми 4: - Доповідь.	0 – 10	0 – 15
Максимум за тему 4		25 балів	
Тема 5			
5.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 5	0 - 5
5.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	0 - 2
5.3.	Виконання самостійної роботи до теми 5: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 - 10	0 - 10
5.4.	Виконання ІНДЗ до теми 5: - Онлайн симулятор	0 – 10	0 – 10
Максимум за тему 5		25 балів	
Тема 6			
6.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 - 5	0 - 5
6.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	-
6.3.	Виконання самостійної роботи до теми 6: • Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 10	0 – 10
6.4.	Виконання ІНДЗ до теми 6: • Підбір/розробка кейсів	0 – 10	0 – 10
Максимум за тему 6		25 балів	
Тема 7			
7.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 - 5	0 - 5
7.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	0 - 2
7.3.	Виконання самостійної роботи до теми 7: • Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 10	0 – 10

7.4.	Виконання ІНДЗ до теми 7: • Підбір/розробка кейсів	0 – 10	0 – 10
Максимум за тему 7		25 балів	
Тема 8			
8.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 5	-
8.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 – 2	-
8.3.	Виконання самостійної роботи до теми 8: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	0 – 10
8.4.	Виконання ІНДЗ до теми 8: - Пакет документів.	0 – 15	0 – 15
Максимум за тему 8		25 балів	

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів² – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (екзамен).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – екзамен або залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час заліку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
78-89	B	добре
65 – 77	C	
58-64	D	
50-57	E	задовільно
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

1. Андрєєнкова В. Л., Дацко О. В., Лунченко Н. В., Мараховська Т. А. Навчальна програма «базові навички медіатора в навчальному закладі та громаді. забезпечення участі жінок і дітей у розв'язанні конфліктів та миробудуванні»: робочий зошит / За ред. Левченко К. Б. К.: ФОП Стеценко В. В. 2016. 31 с.
2. Ващенко І. В. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. / І. В. Ващенко, М. І. Кляп. К.: Знання, 2017. 407 с.

² Мінімальний допуск до екзамену здобувача можливий за умови набрання ним 25 балів за виконані роботи протягом семестру.

3. Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе. Базові навички медіації однолітків. Навчально-методичний посібник. / Андрєєнкова В. Л., Левченко К. Б., Матвійчук М. М., Дацко О. В. К.: ФОП Нічога С.О. 2020. 200 с.
4. Державний стандарт надання соціальної послуги посередництва (медіації) / ВРУ : веб-сайт. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16>
5. Европейський кодекс поведіння для медиаторів. URL: http://www.bassistov.org/code_of_conduct.htm.
6. ЗУ «Про соціальні послуги». ВРУ : веб-сайт. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
7. Лєко Б. Медіація : підручник / Лєко Б., Чуйко Г. Чернівці: Книги ХХІ, 2014. 520 с.
8. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилук, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
9. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціальнопедагогічний аспект : навчально-методичний посібник. К. 2016.
10. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період : метод. рек. / заг. ред. Панок В.Г., Левченко К.Б. Київ : МЖПЦ «Ла Страда – Україна», 2014. 84 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Український центр медіації <https://www.ukrmediation.com.ua/ua/>
4. Ліга медиаторів України <http://limu.org.ua/>
5. Медіатека ФДССО.